

نصف حضار مجلس رای بدهند حالا باز
مطلب بنظر بعضی از آقایان قابل تفسیر
است و می فرمایند این تفسیر مقصود را
نمیرساند ما هم بعضی از اشکالات پیشنهاد
کردیم یک کمیسیون تشکیل بدهند و مجدداً
این اصل را تفسیر کنند حالا می فرمایند
این کمیسیون از شعب انتخاب نشود و از
فراکسیونها انتخاب بشود ما حاضریم
هر طور که آقایان می فرمایند انتخاب بشود
و مقصودی نداریم جز اینکه مطلب روشن
بشود و طریقه اش هم این است که یک کمیسیون
تشکیل نشود و باین مطلب مراجعه بکند
اگر مغالط بود که می گوید و اگر مطلب
نظری بود که می نشیند و تفسیر می کند
چون تفسیر وقتی است که مطلب نظری باشد
و طرفین بنشینند و ادله خودشان را بگویند
ادله هر طرف قوی تر بود حق با آن طرف
است والا اگر بنا باشد هر عبارتی را تفسیر
کنیم باید دوازده ماه مجلس مشغول تفسیر
قانون اساسی باشد و مقصود ما این بود که
در مجلس مذاکرات کمتر بشود و یک
کمیسیون تشکیل بشود هر کس موافق بود
یا مغالط بود ادله خود را اظهار کند و باین
امر خاتمه بدهد

رئیس . رای می گیریم پیشنهاد
آقای حاج شیخ اسدالله
حاج شیخ اسدالله - عده را
معین کنند بنده پیشنهاد خود را پس
می گیرم

قدین - بنده تصور می کنم از هر
فراکسیونی دونفر معین بشود کافی است
رئیس . آقای محمد هاشم میرزا
(اجازه)

محمد هاشم میرزا . ما خیال می
کردیم مقصود این است که هیئت متعده و هیئت
مؤلفه چند نفر از بین خود انتخاب کنند ولی حالا
معلوم شد که چند نفر باید معین بشود آیا مقصود
این است که دونفر از هیئت متعده انتخاب شود
که چهار نفر باشند یا مقصود دوازده نفر
است ؟ خوب است درست عده را معین
کنند

قدین - بنده تصور می کنم عده
فراکسیونها معلوم است و محتاج بیان
نباشد ولی بنده پیشنهاد می کنم بطور کلی
دو نفر از فراکسیونها انتخاب شوند دیگر
طرز تقسیمش با خود آقایان است

رئیس . مقصود این است که کلیه
ده نفر از فراکسیونها انتخاب هود؟

قدین . بلی

رئیس . آقایانی که این ترتیب را تصویب می
کنند قیام فرمایند
(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس . تصویب شد . چند دقیقه
تعطیل می شود

(در این موقع جلسه برای تنفس
تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً
تشکیل گردید)

رئیس - چون ظهر است جلسه ختم
می شود جلسه آتیه فردا دستور اولاً لایحه
بودجه عدلیه ثانیاً لایحه حقوق قاعدی در
باره دوازده نفر از صاحب منصبان وزارت
چنگ ثالثاً لایحه مستمریات آقای ارباب
کیخسرو
(اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در دستور
رضی ندارم
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - اگر چه لایحه
مستمریات جزو دستور گذاشته شد ولی بنده
تقاضا می کنم در اول دستور گذاشته شود
تا تکلیف مستمری بگیرها زود تر معلوم
بشود .

رئیس - آقای مستشار الملک
(اجازه)

مستشار السلطنه - لایحه ای است
راجع بورژوازی مرحوم مشیر سائل که مستمری
داشته اند و از طرف دولت پیشنهاد شده
که کمیسیون هم تصویب کرده اگر صلاح میدانید
فردا جزو دستور بشود

رئیس - در این باب مخالفتی نیست
(گفته شد خیر)

رئیس - آقای تدین
(اجازه)

قدین - راجع به آقای آقا میرزا
مهدی اشتهاردی معلم مدرسه سیاسی مدتها
است پیشنهادی از طرف دولت آمده و در
مجلس هم مطرح شده و ثانیاً کمیسیون بودجه
ارجاع شده و اخیراً کمیسیون بودجه رای
خودش راداده بنده پیشنهاد می کنم اگر
آقایان موافقت این پیشنهاد هم جزو دستور
گذاخته شود

رئیس - مخالفتی نیست ؟
(گفته شد خیر)

رئیس . آقای مساوات
(اجازه)

مساوات . بنده در مسائلی که جزو
دستور است مرضی ندارم فقط می خواستم
عرض کنم که چون بودجه ها خیلی مانده
است فردا بودجه عدلیه که در دستور گذارده
شده بر سایر مطالب مقدم باشد زیرا مسائلی
که قبل از بودجه مطرح می شود آنقدر
وقت مجلس را به خود مشغول می کند که
بجز دیگر نمی رسم

رئیس . آقای داور
(اجازه)

هیوزاعلی اکبر داور لایحه در باب
امراض حیوانات مدتها است از طرف
دولت پیشنهاد شده در مجلس هم آمده و
همینطور مانده بنده از این می ترسم که

یک وقتی بشود که آقایان بفرمایند دیر شده
و موقمش گذشته است و بماند برای سال آتیه
تقاضا می کنم این لایحه هم جزو دستور
جلسه آتیه شده و در اول جلسه مطرح شود

رئیس مخالفتی نیست
(اظهاری شد)

رئیس هفت فقره مطلب در دستور است
اولاً لایحه امراض حیوانات
ثانیاً بودجه عدلیه
ثالثاً لایحه حقوق قاعدی ۱۲ نفر
صاحب منصبان وزارت چنگ
رابعاً لایحه مستمریات
خامساً لایحه راجع بورژوازی مرحوم
مشیر سائل بمدرجات به آقای آقا میرزا
مهدی اشتهاردی
آقای ارباب کیخسرو
(اجازه)

ارباب کیخسرو - امروز بعضی
از آقایان بنده فرمودند که در یک روزنامه
بامضای بنده نوشته شده است که بنده گفته ام
یکی از اوقات من که تلف می شود وقتی
است که در مجلس هستم اگر چه بنده آن
روزنامه را ننخوانده ام ولی بنده ابداً نه
همچو چیزی را نوشته ام و نه امضاء کرده ام
و اگر بنده همچو چیزی را می گفتم هیچ
چیزی مرا مجبور نمی کرد که در مجلس حاضر
شوم این است که عرض می کنم بنده
از این مسئله بی اطلاع و بی خبرم اگر چه
می گویند در دوره دوم بوده است اگر در
آنوقت هم بوده است بنده با آقای رئیس
محترم مجلس هم عقیده بوده ام نسبت به
مجالس خصوصی و سری که میشده و نسبت
به مجالس علنی بنده افتخار داشتم و در مدتی
که این جا بوده ام نه این عقیده را داشته ام و
نه همچو چیزی گفته ام و مندرجات آن روز
نامه را تکذیب می کنم (صحیح است)

(مجلس بکریع ساعت بعد از ظهر
ختم شد.)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک

جلسه ۱۹۳
صورت مشروح مجلس
یوم پنجشنبه بیست و نهم
قوس ۱۳۰۱ مطابق دوم
جمادی الاولی ۱۳۴۱
(مجلس دو ساعت
و ربع قبل از ظهر
بریاست آقای مدرس
نایب رئیس تشکیل
گردید)

صورت مجلس یوم چهارشنبه بیست
و هشتم قوس را آقای امیر ناصر قرائت
نمودند

نایب رئیس - در صورت جلسه ایرادی
نیست ؟

آقای فتح الله (اجازه)

فتح الدوله - بنده در صورت
مجلس مرضی ندارم در دستور عرض
داشتم .

نایب رئیس - آقای نصیر دیوان
(اجازه)

نصیر دیوان - بنده هم در صورت
جلسه مرضی ندارم در دستور عرض داشتم

نایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو
در صورت مجلس فرمایشی دارند

ارباب کیخسرو - در صورت جلسه
نوشته شده است ۱۲۰۰ تومان برای اضافه
مغایر مطبوعات مطبوعه در صورتی که باید
نوشته شود مطبوعات مجلس تقاضای کنم
این مسئله اصلاح شود

نایب رئیس - اصلاح می شود
آقای دست قیام در صورت جلسه
ایرادی دارند ؟

دست قیام - خیر در دستور مرضی
داشتم .

نایب رئیس - آقای دانش بطور
میرزا محمد خان دانش - بنده
هم در دستور عرض داشتم

نایب رئیس آقای نجات هم در دستور
فرمایشی دارند

آقا میرزا محمد نجات بلی

نایب رئیس پس در صورت جلسه
ایرادی نیست ؟

(اظهاری نشد)

نایب رئیس صورت جلسه بایک فقره
اصلاح آقای ارباب کیخسرو تصویب شد
آقای فتح الدوله
(اجازه)

فتح الدوله بنده عرض راجع بلایحه
حقوق قاعد صاحب منصبان وزارت چنگ
است ولو اینکه جزء دستور امروز می
باشد ولی بنده تقاضا می کنم جزء قسمت
اول دستور باشد چون اشخاص خیلی
مستأصل و پیریشان می! شند و مذاکره زیاد
هم لازم ندارد

نایب رئیس مخالفتی نیست ؟ (جمعی
گفتند خیر)

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هم تقاضا می کنم
بعد از گذشتن مسئله حقوق قاعد صاحب
منصبان وزارت چنگ که مجلس رای داد
مسئله منع خروج طلا و نقره جزء قسمت
دوم دستور شود . چون متصل از ولایات
در این باب تلگرافات می آید . بعلاوه این
مسئله اهمیت هام المنفعه . . .

نایب رئیس - چون جزء دستور
بوده است بعد از گذشتن لایحه حقوق قاعد
صاحب منصبان وزارت چنگ در این باب رای
گرفته می شود اگر مجلس موافقت کرد جزء
قسمت دوم دستور می شود . راپورت کمیسیون
بودجه راجع بحقوق قاعد شانزده نفر
صاحب منصبان وزارت چنگ،

(شرح ذیل قرائت شد)
 خیر از کمیسیون بودجه به مجلس شورای ملی
 کمیسیون بودجه لوابح ۱۷۵۷ و ۵۹۱ و ۶۰۹ و ۱۲۰ - دولت راجع بمتقاعدین وزارت چلیه جنگ تحت مطالعه و دقت در آورده پیشنهاد دولت را تصدیق و برای تصویب ماده واحده ذیل را بمجلس شورای ملی تقدیم مینماید.
 ماده واحده - مجلس شورای ملی تصویب می نماید ماهی سیصد و نود تومان حقوق قاعده‌ی در باره صاحب منصبان قدیمی وزارت جنگ بترتیب ذیل برقرار و در بودجه وزارت جنگ منظور گردد
 میرزا سید ابراهیم خان مازور - ۴۰ تومان
 جهان سوز خان ۲۵ تومان
 مهزاسب حسین خان ۲۰ تومان
 ساعد نظام ۲۰ تومان
 انوشیروان میرزا ۲۰ تومان
 نصرالله میرزا ۲۰ تومان
 میرزا داودخان معاسب بریکاد ۲۵ تومان
 وثوق اصطلیل ۲۵ تومان
 محمد افشار ۲۰ تومان
 اعتبار السلطنه ۳۰ تومان
 حبیب‌الله خان سرهنگ ۲۰ تومان
 هادی خان نایب بریکارد ۱۰ تومان
 محمدحسین خان آردال ۲۰ تومان
 میرزا مهدی بهمان معاسب بریکاد ۲۵ تومان
 محمدحسن خان ۲۵ تومان
 هزبر نظام ۲۰ تومان
 مغیر کمیسیون بودجه فیروز نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه)
 چگونه می توانیم در آن رای بدهیم فقط اظهار داشتند اگر یک قانونی تدوین می شد که سرنوشت صاحب منصبان بطور عموم معین می شد بهتر بود ولی هنوز هیچ قانونی راجع باین قسمت وضع نشده است و حالا چون موقع زمستان است و اینها در عسرت و سختی هستند این لایحه را دولت فرستاده است که مجلس شورای ملی این را تصویب کند تا بعد لایحه عمومی حقوق قاعده‌ی وزارت جنگ بمجلس ارسال شود (جمعی گفتند مذاکرات کافی است) سهام السلطان - الان لوابحی را که دولت پیشنهاد کرده است می آورند تاریخ تادیه آن حقوق ها معلوم می شود و چون مخالفی نیست رای گرفته می شود نایب رئیس - خوب است موضوع منع خروج طلا و نقره که آقا سید یعقوب پیشنهاد کردند مطرح شود تا لوابح پیشنهادی دولت راجع بحقوق قاعده‌ی

حائری زاه بنده باین لایحه مسالفاً نیستم ولی عقیده دارم که يك مراسم به وزارت جنگ نوشته شود که قانون استخدام و حقوق قاعده لشکری را زودتر بمجلس بفرستند چنانچه سایر وزارتخانه‌های کشوری لوابح کوچک کوچک بمجلس نمی آورند وزارت جنگ هم نفرستند والا این اشخاص که حقیقتاً زحمت کشیده اند و حقوقهای آنها هم چندان زیاد نیست مخالف با دادن حقوق به آنها نیستیم.
 سهام السلطان منشی کمیسیون بودجه - مطلبی را که آقای حائری زاده فرمودند مخصوصاً در کمیسیون هم راجع باین مطلب مذاکره شد و از فراری که تعقیب شد وزارت جنگ قانون استخدام لشکری را نوشته و عنقریب بمجلس پیشنهاد خواهد نمود ولی چون این اشخاص که در این رابرت ذکر شده است از سابق بوده اند و چنانچه اظهار شد اغلب مستحق پیریشاندن باین جهت کمیسیون این پیشنهاد را بمجلس تقدیم کرد و قرار شد از طرف کمیسیون به وزارت جنگ نوشته شود قانون استخدام لشکری را زودتر بمجلس بفرستند و راجع بتاریخ پرداخت این حقوقها هم در لوابحی معین کرده است و اگر لازم باشد ممکن است آن لوابح را بیآوریم و تاریخ پرداخت این حقوقها معلوم شود نایت رئیس - بناهلهذا مقصود آقای مغیر این است که تاریخ پرداخت همان تاریخی است که در لوابح پیشنهادی دولت معین شده است
 آقای شیخ الاسلام (اجازه)
 شیخ الاسلام چیزی را که ما نمیدانیم چه وقت پرداخت می شود چگونه می توانیم در آن رای بدهیم نایب رئیس - آقای فتح الدوله (اجازه)
 فتح الدوله - آقای شیخ الاسلام هم مخالف با پرداخت این حقوقها نبودند فقط قصدشان این بود که تاریخ تادیه آنها را بدانند از چه وقت است و این مسئله هم در لوابح پیشنهادی دولت معین شده است پس ما چیزی را ندانسته رای نمی دهیم نایب رئیس - آقای کارزونی (اجازه)
 آقا میرزا علی کارزونی - ابتدا بنده از آقای مغیر می خواستم سؤال نموده و بدانم این حقوقها را از چه تاریخ می پردازند ولی بعد از اینکه آقای مساوات فرمودند یکی از این اشخاص حقیقتاً مستحق و یریشان است مجبور شدم که بی رسم کمیسیون از روی مأخذ و مدرکی این حقوقها را تصویب نموده است یا اینکه مطابق پیشنهاد دولت تصویب نموده است

این مسئله را توضیح فرمایند که بنده هم مستحضر شوم سهام السلطان - عرض کردم ما هنوز يك قانون مرتب راجع بگذشته نداریم که مطابق آن قانون تطبیق کنیم ولی این صاحب منصبها خدمت کرده اند و دولت در نظر گرفته است حقوق قاعده‌ی مطابق درجات و خدمات آنها در باره آنها برقرار بشود و چون چندان زیاد هم نبود کمیسیون هم پیشنهادهای دولت را تصویب نمود نایب رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)
 محقق العلماء - خواستم عرض کنم این همه را که کمیسیون بودجه صورت داده است خود کمیسیون هم به خوبی می داند که اینها از صاحب منصبان قدیمی هستند ولی با این حال چه ضرر دارد چنانچه آقای حائری زاده هم فرمودند بدولت تذکره داده شود که قانون استخدام لشکری را زودتر بمجلس بفرستند سهام السلطان - چنانچه آقای حائری زاده فرمودند و بنده هم جواب عرض کردم وزارت جنگ قانون لشکری را نوشته و ممکن است تا پنج شش ماه دیگر هم از تصویب مجلس گذشته بموقع عمل بیاید ولی این صاحب منصبهایی که در اینجا نوشته و صورت داده شده است صاحب منصبان قدیمی هستند و چون تا کنون قانونی راجع بگذشته در کار نبوده است باینجه کمیسیون این تعقیبها تصویب نموده و البته موقمی که قانون استخدام لشکری بمجلس آمد تکلیف گذشته هم معلوم خواهد شد بهرجهت این اشخاص را برای این که زیاد فقیر و مستأصل می باشند زیاد تر از این نمی توان معلول گذارد نایب رئیس - آقای مستشار السلطنه اجازه
 مستشار السلطنه - بنده تصور میکنم آقای حائری زاده هم نظر مخالفی نداشته اند فقط اظهار داشتند اگر یک قانونی تدوین می شد که سرنوشت صاحب منصبان بطور عموم معین می شد بهتر بود ولی هنوز هیچ قانونی راجع باین قسمت وضع نشده است و حالا چون موقع زمستان است و اینها در عسرت و سختی هستند این لایحه را دولت فرستاده است که مجلس شورای ملی این را تصویب کند تا بعد لایحه عمومی حقوق قاعده‌ی وزارت جنگ بمجلس ارسال شود (جمعی گفتند مذاکرات کافی است) سهام السلطان - الان لوابحی را که دولت پیشنهاد کرده است می آورند تاریخ تادیه آن حقوق ها معلوم می شود و چون مخالفی نیست رای گرفته می شود نایب رئیس - خوب است موضوع منع خروج طلا و نقره که آقا سید یعقوب پیشنهاد کردند مطرح شود تا لوابح پیشنهادی دولت راجع بحقوق قاعده‌ی

صاحب منصبان وزارت جنگ را بیآورند مخالفی نیست؟ (گفتند خیر)
 شیخ الاسلام - خوب است مقرر فرمایند يك نفر از آقایان منشی ها هم این طرف را نگاه کنند انگشتان ما زخم شد از بس روی میز زدیم و کسی نگاه نمی کند.
 نایب رئیس - قانون منع خروج طلا و نقره از ایران مطرح است (شرح ذیل قرائت شد)
 خبر از کمیسیون فواید عامه بمجلس شورای ملی - تاریخ ۲۴ برج قوس ۱۳۰۱ - ۲۱۵ کمیسیون فواید عامه پیشنهاد راجع بمنع خروج طلا و نقره را با حضور وزیر فواید عامه و آقایان پیشنهاد کنندگان تحت مطالعه و دقت آورده و با موافقت آقایان فوق الذکر دو ماده ذیل را برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد می کند و خاطر آقایان نمایندگانشان را با اهمیت این امر متوجه ساخته و فوریت آن را تقاضا می نماید.
 ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره هم از مسکوک و غیر مسکوک بمنظور کایوتاز و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است و زوار عتبات مقدسه عراق عرب که از سرحد (فرسو) عبور میکنند می توانند پول مسکوک تا معادل پنجاه تومان فقط برای مصارف شخصی همراه داشته باشند
 ماده ۲ - وزارت مالیه و وزارت پست و تلگراف مأمور اجرای این قانون خواهند بود محمد هاشم میرزا نایب رئیس - شور در کلیات است.
 آقای تدین (اجازه)
 تدین - بنده اساساً موافقم که مسکوکات ماز از ایران خارج نشود ولی این دو ماده قانون که تقدیم مجلس شده است معایبی دارد که آن مقصود را تأمین نمی کند و بنده ناچارم که معایب را عرض کنم اولاً آقایان مسبوق میباشند که طلا و نقره غیر مسکوک حکم مال التجاره را دارد و از نقطه نظر تجارت نمیتوان خروج طلا و نقره غیر مسکوکات را منع کرد فقط قسمتی را که خروجش را می توان منع کرد همان طلا و نقره مسکوک است و اگر ما بخواهیم خروج طلا و نقره غیر مسکوک را منع کنیم هم چنانچه خاطر آقایان مسبوق است خروج مسکوک و غیره بکلی ممنوع شود زیرا ممکن است ممالک دیگر هم عمل متقابل کنند و نگذارند طلا و نقره شمش وارد این مملکت بشود و وقتی که اینطور شد این يك ضرری می شود برای ما از این که می گذریم در این لایحه نوشته شده است

که زوار حق دارند معادل پنجاه تومان پول اعم از طلا و نقره از مملکت خارج کنند و بنده باین قسمت بکلی مخالفم زیرا وقتیکه اجازه دادیم که زائرین عتبات مقدسه حق دارند هر يك نفر معادل پنجاه تومان با خود خارج کنند آن وقت در سال چندین هزار نفر به عتبات عالیهات مشرف میشوند و خروج طلا و نقره مأمور بوط میشود بکلی و زیادی زائرین و وقتیکه حدود وسط زائرین را حساب کنیم در سال لااقل بیست هزار پنجاه تومان از مملکت خارج میشود و این حداقلی است که ممکن است در نظر گرفت و اگر نه در سال سی هزار چهار هزار نفر هم متجاوز بزیارت میروند و مبلغی را که از مملکت خارج می کنند بالغ بر دو یا سه صکرت تومان می شود و بقیه بنده این ترتیب به هیچ وجه صحیح نیست و باید وسائل تبدیل پول ایران را به پول آن مملکت که در آنجا بصرف میرسد فراهم نمود و سابقاً هم معمول بود اشخاص که میخواهند بخارج بروند پولشان را تبدیل بلیه یا منات می کردند و پول مسکوک ایران را از ایران خارج نمی کردند و حالا هم عقیده بنده این است که این راه را باز نکنیم که پول ایران را خارج کنند و باید طوری استثناء نگرده اند بنده هم مخالفم و در موقع هم عرض خواهم کرد نایب رئیس آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - بعقیده بنده در موقع وضع قانون باید تمام اطراف قانون را ملاحظه کرد و اگر مشکلائی در ضمن هست آن مشکلات را مرتفع ساخت ما وقتی می توانیم خروج طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک را منع کنیم که بکلی تجارت با خارجه را قطع کنیم و همینطور مسافرت خارجه را ترک کنیم ولی وقتی که اجازه تجارت داده می شود در بهای مال التجاره باید پول بدیم زیرا ما آنقدر مال التجاره نداریم که یا مال التجاره خارجه مبادله کنیم و ناچاریم که در مقابل قسمتی از مال التجاره خارجه پول بدیم و اگر بنا باشد ما خروج طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک را بکلی منع کنیم پول را بچه طریق باید در مقابل تجارت خارجه بدیم فرضاً بفرمائید بوسیله برات بسیار خوب بنده هم قبول می کنم ولی این برات را از کی باید گرفت آیا تصور میفرمائید يك تاجر یا صرافى داریم که ملیونها پول در خارج نرساند؟ من که هرچه فکر میکنم چنین طرف یا تاجری در ایران سراغ ندارم و هر پولی را هم که بخارجه برات بدهند تا پول را بهحول علیه نرسانند او بطرف رد نمی کند و از همین جهت است که در حواله ها مدت معین می کنند که در ظرف آن مدت پول را بهحول علیه برسانند که او بطرف برساند و وقتی که ما خروج طلا و نقره را منع کردیم دیگر طرف تاجر

فرمودند چطور وزارت پست را مأمور اجرای این کار کرده اند در قانون مصوبه مجلس دوم هم خاطر هم هست وزارت مالیه و پست مأمور اجرای این قانون شدند زیرا وزارت پست بواسطه کلی پستال و امانات پستی باید در این امر مسبوق باشد که امانات پستی طلا و نقره از سرحد خارج نشود و اینکه راجع باستثناء فرمودند البته تصدیق می فرمایند که در تمام نقاط طرف نیست که پول ایران را تبدیل بیول خارجه کند به علاوه در بعضی نقاط هم هست از سرحد که خارج شدند چندین فرسخ فاصله هست تا برسد به که برات برای آنجا گرفته اند و در این مسافت بین راه يك مخارجی لازم دارند فرضاً کسی خواست به بغداد برات بگیرد از سرحد قرقه سو که خارج شدند تا بغداد مبلغی خرج دارد حالا اگر آقایان پنجاه تومان را زیاد بدانند آن يك مطلبی است و بنده هم شخصاً عقیده نداشتم که پنجاه تومان باشد ولی کمیسیون پنجاه تومان تصویب کرد و حالا هم باید طوری این قانون را وضع کرد که عملی باشد یعنی مسافری رسیدن بنقطه که برات آنجا را گرفته اند راحت باشند و در قسمت اینکه باقی سرحدات را استثناء نگرده اند بنده هم مخالفم و در موقع هم عرض خواهم کرد نایب رئیس آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - بعقیده بنده در موقع وضع قانون باید تمام اطراف قانون را ملاحظه کرد و اگر مشکلائی در ضمن هست آن مشکلات را مرتفع ساخت ما وقتی می توانیم خروج طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک را منع کنیم که بکلی تجارت با خارجه را قطع کنیم و همینطور مسافرت خارجه را ترک کنیم ولی وقتی که اجازه تجارت داده می شود در بهای مال التجاره باید پول بدیم زیرا ما آنقدر مال التجاره نداریم که یا مال التجاره خارجه مبادله کنیم و ناچاریم که در مقابل قسمتی از مال التجاره خارجه پول بدیم و اگر بنا باشد ما خروج طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک را بکلی منع کنیم پول را بچه طریق باید در مقابل تجارت خارجه بدیم فرضاً بفرمائید بوسیله برات بسیار خوب بنده هم قبول می کنم ولی این برات را از کی باید گرفت آیا تصور میفرمائید يك تاجر یا صرافى داریم که ملیونها پول در خارج نرساند؟ من که هرچه فکر میکنم چنین طرف یا تاجری در ایران سراغ ندارم و هر پولی را هم که بخارجه برات بدهند تا پول را بهحول علیه نرسانند او بطرف رد نمی کند و از همین جهت است که در حواله ها مدت معین می کنند که در ظرف آن مدت پول را بهحول علیه برسانند که او بطرف برساند و وقتی که ما خروج طلا و نقره را منع کردیم دیگر طرف تاجر

نمی توانند حواله بدهد و فقط برات فروش منحصر خواهد شد بیابک چنانچه در کابینه و وثوق الدوله خروج طلا و نقره را ممنوع نمودند و فقط برات فروش منحصر شد به بانک و او هم هر قدر میل داشت صد و پنجاه ده صد دوازده صرف برات می گرفت و از این راه يك تحمل فوق العاده بر تاجر شد و وقتی هم که پولها آنجا جمع شد بکلی بکمر تبه آنها را منتهی بعنوان عملیات فقط جنوب خارج نمود در هر صورت شخص حواله دهنده معادل حواله که داده است باید پول برای شخص که بآن حواله داده است بفرستد و وقتی که ما خروج طلا را منع کردیم دیگر برات هم نمی توانند بدهند و وقتی هم که برات ندادند مال التجاره هم بمملکت نمی آید.
 یک نفر از نمایندگان - بهتر اقبال السلطان - آقا میفرمائید بهتر ولی باید فکر بفرمائید اگر مال التجاره خارجه بایران نیاید ما محتاج نیستیم.
 اقبال السلطان - البته من هم خیلی میل دارم روزی بیاید که به هیچ وجه احتیاج بخرارجه نداشته باشیم ولی عجالتاً اینطور نیست و وقتی که خروج طلا و نقره مسکوک و غیره مسکوک را منع کنیم آن وقت بطور قاطع پول بخارجه می برند و تصور میفرمائید ممکن است جلوی قاچاق را گرفت؟ خیر زیرا حفظ و ترتیب سرحدات فقط با مأمورین که در آنجا هستند در صورتیکه در بعضی جاها چهل پنجاه فرسخ طول سرحد است و از هر طرفی بغیر از آنجا قاچاق پول خارج کنند مخصوصاً طرف پشت کوه که تا کنون نتوانسته اند در آن قسمت مأمور گمرک بگذارند و هر سال مبلغی مال التجاره ایران را بدون تادیه حقوق گمرکی از آن نقاط خارج می کنند و اغلب مال التجاره های ممنوعه هم که در مملکت پیدا میشود از آن خط می آورند و وقتی هم که ما خروج طلا و نقره را منع کنیم از آن خط خارج خواهند نمود و برای اشخاص قاچاقچی هم هیچ اشکالی ندارد فقط يك تضحیقی برای تجارت فراهم میشود زیرا از همان راهها پول را خارج می کنند و مال التجاره را هم وارد می کنند چیزی را که ما احتیاج داریم باید قیمت های گران تری بماند خواهند فروخت بنده عقیده ام این است که راجع باین امر ترتیبی داده شود که راه تجارت هم مسدود نشود و اما این استثنائی را که فقط برای زوار فائیل شده اند از قرار معلوم سایرین که بخارجه مسافرت می کنند مگر احتیاج ندارند؟ عقیده بنده این است یا برای عموم استثنائی قائل شوند که فلاقتدر خارج کنند یا بکلی ممنوع کنند که هیچیک

از مسافرین نتوانند مسکوکات را خارج کنند.
 نایب رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)
 مستشار السلطنه - گمان میکنم بمذاق اینکه در جلسه سبق این مسئله مطرح شد و در مجلس شورای ملی قابل توجه گردید و از کمیسیون فواید عامه هم ممنون شدند و مقدم داشتند بر سایر چیزها که در دستور بود تازه حال میفرمایند مال التجاره است بنده عرض می کنم نباید مسکوک مملکت مال التجاره بشود. مال التجاره مالی است که بعنوان تجارت میفرستند ولی طلا و سکه يك مملکت چنانچه مال التجاره بشود چیز خوبی نیست با اطلاع اینکه حضرت والا شاهزاده اقبال السلطان از سرحدات و گمرک دارند خوب است مراجعه بقانونی که راجع باین موضوع در دوره سوم وضع شده است بفرمایند که در آن دوره قانونی وضع شد که سکه ایران و طلا و شمش از ایران نباید خارج بشود و اگر مطابق آن قانون عمل می کردند و مضار عدم اجرای آنرا نسبت بایران میفهمیدند ما حالا محتاج نمی شدیم که این قدر این جا در این خصوص حرف بزنیم و کمیسیون در تجارت این مسکوک و غیر مسکوک و ضررهائی که از این راه بمملکت وارد میشود مدافعه نموده بالاخره دیدن این يك چیزی است که به تجارت و تجار مملکت ما هم که دستشان در کار است ضرر می رسد و از این راه تصویب نمود و دیگر اینکه میفرمائید سرحدات ایران خیلی عریض و طویل است و از قاچاق جلوگیری نمی شود این مسئله را فرض میکنیم که سرحدات کوچک و خیلی کم باشد و محدود هم باشد دولت نمیتواند جلو این فساد اخلاق را بگیرد و البته تصدیق میفرمائید که در مملکتی قاچاق هست و اشخاص قاچاقچی فراوان هستند این مسئله را دولت حتی المقدور باید جلو گیری کند و طلا و نقره از ایران حمل نشود و اما اینکه میفرمایند چرا برای زوار اختصاص قائل شده اند و اسمی از مسافرین نبرده اند بدیهی است این امری میباشد روشن که باید زائرین از طرف دولت مراعات بشوند و باید وسائل حرکت آنها را دولت طوری فراهم آورد که در مضیقه نباشند اما سایر مسافرین دیگر نمیتوانند برات بخرند نمیتوانند در سرحدات ایران تبدیل پول کنند عملاً در سرحداتی که گمان میکنم آقایان بعضی رفته باشند دیده باشند که در آنجا منات کافه و اسکنااس اروپا و پول رواج آن ها را در آنجا می گیرند و با رویا و روسیه میروند مثل اینکه خودمان رفته ایم و اینکار را کرده ایم و برای تجار و مسافرین و

اشخاص سیاح تمام این وسایل موجود است ممکن است این کار را بکنند ولی اشخاص که بصیرت ندارند و زوارند این مبلغ را برای آنها باید منظور داشت و تصور میکنم در کلیات این مسئله بقدر کفایت مذاکره شده است و اگر در موافقت هم نظری باشد ممکن است پیشنهاد نمایند و این یک قدم جدی است که کمسیون برای تجارت و راحتی زوار برداشته است خوب است آقایان هم همراهی فرمایند که زودتر این کار تمام شود

نایب رئیس - مذاکرات در کلیات کافی است !

(گفتندی کافی است)

محمد هاشم میرزا مخبر کمسیون بنده عرض دارم (اجازه)

نایب رئیس - بفرمائید .

مخبر - مسئله فوریتش اولی این بود که در اول موقع رأی گرفته شود حالا می خواهم سؤال کنم که فوری است یا فوری نمی باشد و اگر مقصود یک شور است معلوم شود

نایب رئیس - موقع این تقاضا در موقع شور در کلیات بود

ارباب کبخسرو - در هر موقع می توان تقاضای فوریت نمود

محمد هاشم میرزا - بنده عرض دیگر داشتم می خواستم عرض کنم ولی چون کمسیون تقاضای فوریت نموده است و در هر موقعی می شود بفوریت رأی گرفته شود استعفا دارم در فوریتش رأی گرفته شود .

نایب رئیس - آقایانی که باین تقاضای فوریت موافقت فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد

امیر ناصر - منشی - عده حضار (۶۱ نفر است و کافی نیست (در این موقع چند نفر از کلا ورود نمودند)

نایب رئیس - چون آن رأی داده شد عده کافی نبود) مجدداً رأی در فوریت گرفته میشود آقایانی که با فوریت موافقت فرمایند قیام فرمایند .

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد .

رأی میکنیم بکلیات مذاکرات در کلیات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نموده)

نایب رئیس - تصویب شد . رأی می گیریم بدخول در مواد آقایانی که موافقت باین که داخل در مواد شویم قیام فرمایند

اشخاص سیاح تمام این وسایل موجود است ممکن است این کار را بکنند ولی اشخاص که بصیرت ندارند و زوارند این مبلغ را برای آنها باید منظور داشت و تصور میکنم در کلیات این مسئله بقدر کفایت مذاکره شده است و اگر در موافقت هم نظری باشد ممکن است پیشنهاد نمایند و این یک قدم جدی است که کمسیون برای تجارت و راحتی زوار برداشته است خوب است آقایان هم همراهی فرمایند که زودتر این کار تمام شود

نایب رئیس - مذاکرات در کلیات کافی است !

(گفتندی کافی است)

محمد هاشم میرزا مخبر کمسیون بنده عرض دارم (اجازه)

نایب رئیس - بفرمائید .

مخبر - مسئله فوریتش اولی این بود که در اول موقع رأی گرفته شود حالا می خواهم سؤال کنم که فوری است یا فوری نمی باشد و اگر مقصود یک شور است معلوم شود

نایب رئیس - موقع این تقاضا در موقع شور در کلیات بود

ارباب کبخسرو - در هر موقع می توان تقاضای فوریت نمود

محمد هاشم میرزا - بنده عرض دیگر داشتم می خواستم عرض کنم ولی چون کمسیون تقاضای فوریت نموده است و در هر موقعی می شود بفوریت رأی گرفته شود استعفا دارم در فوریتش رأی گرفته شود .

نایب رئیس - آقایانی که باین تقاضای فوریت موافقت فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد

امیر ناصر - منشی - عده حضار (۶۱ نفر است و کافی نیست (در این موقع چند نفر از کلا ورود نمودند)

نایب رئیس - چون آن رأی داده شد عده کافی نبود) مجدداً رأی در فوریت گرفته میشود آقایانی که با فوریت موافقت فرمایند قیام فرمایند .

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد .

رأی میکنیم بکلیات مذاکرات در کلیات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نموده)

نایب رئیس - تصویب شد . رأی می گیریم بدخول در مواد آقایانی که موافقت باین که داخل در مواد شویم قیام فرمایند

خروج طلا و نقره قرائت میشود (بمضمون ذیل خوانده شد) ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره اعم از مسکوک و غیر مسکوک بمنوان (کاپوتاز) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است زوار اعتبار مقدسه عراق حرب که از سرحدات مسو عبور می کنند می توانند پول مسکوک تا معادل ۵۰ تومان فقط برای مصارف شخصی همراه داشته باشند .

نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی اجازه

شیخ الاسلام - این ماده بسیار خوب ماده ایست و بنده هم کمال موافقت را دارم بدو شرط و این صحبت امروز و دیروز نیست که در مجلس شده است بلکه از اوایل این دوره این مذاکره می شود و بیاور شده است که چرا مسکوکات حمل می شود از دولت سئوالها شده و جوابها داده اند و نتیجه آن سئوالها و جوابها و بیاورها که دیده ایم این شده است کحسن ظن بجمعی قانون نیست . در یکی از جلسات شاهزاده نصرت الدوله در ضمن مذاکرات خودشان اظهار کمال اطمینان نسبت بمامورین گمرک فرمودند بنده در آن موقع می خواستم جواب عرض کنم نشد و حالا عرض می کنم یک موقع امتحان در این کار می شود تدارک کرد و آن این است که این دوره چهارم مجلس تقنینی است . دو دوره فقط یک سال مجلس منعقد بوده می شود سه دوره و این دوره هم هنوز خاتمه نیافته است می شود پنج سال و چند سال ماهی صد تومان به آقایان نمایندگان داده شده است و یک سال و خورده ایست که ماهی دو بیست تومان می گیرند و از جرایم این آقایان تا کتون قرینه چهل هزار تومان خانه و باغ خریداری شده و روضه خوانی ها شده است حالا بنده عرض می کنم وقتی آن حسن ظنی را که حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله نسبت به امورین گمرک اظهار فرمودند قبول می کنم که معلوم شود که این بیست و سه سالی که در این مملکت گمرک دایر شده است جرایم این اداره گمرک کجا رفته است .

(جمعی از آقایان اظهار نمودند خارج از موضوع است)

شیخ الاسلام - غیر خارج از موضوع نیست بنده این قانون را قبول می کنم باین شرط که معلوم شود جرایم این گمرکها چه شده است و دیگر اینکه دیروز بایر روز در روزنامه ستاره ایران خواندم دیدم نوشته است که ده صندوق مسکوکات از سرحد دزدان عبور داده اند باز بنده این قانون را بشرطی قبول می کنم که بدولت ایران مسدود می شود بنده ایشان را متذکر و متوجه می کنم بقانون مصوبه دوره دوم

اداری تشکیل شود و مامورین گمرک را بخواهند که معاکمه و تحقیق این موضوع بشود و دوسیه این معاکمه را بفرستند به مجلس که این ده صندوق مسکوک که از سرحد دزدان خارج شده است مقصر کیست ؟

این یک شرطه

شرط دوم این است تصور می کنم حضرت والا آقای تدین سمت هتبات مشرف نشده اند زیرا که آقای تدین می فرمودند بیست الی سی هزار نفر بسمت هتبات میروند و بنده تصور نمی کنم در هر سالی کمتر از صد هزار نفر عبور کنند و حضرت والا فرمودند هر یک نفر زوار اقلاً پنجاه تومان لازم دارد و بنده تصور می کنم اگر هر یک نفر زوار کند اگر تمام خاک های ایران طلا و نقره باشد خواهند برد .

و بنده بر حسب تجربیاتی که در این کار دارم عقیده ام این است ،

گرچه هیچ وقت راضی نیستم فرق بین غنی و ضعیف گذارده شود ولی اینجا حیثیات مملکت است باید زوار را دو قسم کنند یک قسمت زوار زاردهین و یک قسمت زوار غیر زاردهین و برای زوار غیر زاردهین پنج تومان معین کنند و برای زوار غیر زاردهین ده تومان و اگر غیر از این بکنند و بیشتر از این تصویب نمایند دیگر بفاصله یکسال هیچ طلا و نقره در مملکت ما بیدانی شود .

نایب رئیس - آقای ارباب کبخسرو (اجازه)

ارباب کبخسرو - بنده خواستم عرض کنم که در قسمت اول فرمایش آقای شیخ الاسلام هیچ مخالفتی ندیدم جز اینکه خواستند بفرمایند یک مذهب اساسی جزو این قانون شود یعنی با منع خروج مسکوکات و غیر مسکوکات موافقت و راجع بآن ده صندوق مسکوکاتی که فرمودند از سرحد خارج شده است بنده تصور می کنم خود وزارت مالیه این اجازه را داده است و فرمودند قبول می کنم که معلوم شود که این بیست و سه سالی که در این مملکت گمرک دایر شده است جرایم این اداره گمرک کجا رفته است .

بنده عرض می کنم که در این مملکت ما بیدانی شود .

نایب رئیس - آقای ارباب کبخسرو (اجازه)

ارباب کبخسرو - بنده خواستم عرض کنم که در قسمت اول فرمایش آقای شیخ الاسلام هیچ مخالفتی ندیدم جز اینکه خواستند بفرمایند یک مذهب اساسی جزو این قانون شود یعنی با منع خروج مسکوکات و غیر مسکوکات موافقت و راجع بآن ده صندوق مسکوکاتی که فرمودند از سرحد خارج شده است بنده تصور می کنم خود وزارت مالیه این اجازه را داده است و فرمودند قبول می کنم که معلوم شود که این بیست و سه سالی که در این مملکت گمرک دایر شده است جرایم این اداره گمرک کجا رفته است .

بنده عرض می کنم که در این مملکت ما بیدانی شود .

نایب رئیس - آقای ارباب کبخسرو (اجازه)

ارباب کبخسرو - بنده خواستم عرض کنم که در قسمت اول فرمایش آقای شیخ الاسلام هیچ مخالفتی ندیدم جز اینکه خواستند بفرمایند یک مذهب اساسی جزو این قانون شود یعنی با منع خروج مسکوکات و غیر مسکوکات موافقت و راجع بآن ده صندوق مسکوکاتی که فرمودند از سرحد خارج شده است بنده تصور می کنم خود وزارت مالیه این اجازه را داده است و فرمودند قبول می کنم که معلوم شود که این بیست و سه سالی که در این مملکت گمرک دایر شده است جرایم این اداره گمرک کجا رفته است .

رسم راجع به منع خروج طلا و نقره الان می خوانم مسبق باشند .

(شرح ذیل قرائت نمودند)

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون الی آخر برج اسد ۱۳۴۳ خارج کردن شش و مسکوک نقره و طلا بطریق مال -التجاره و کلی پستال از ایران ممنوع است .

ماده ۲ - این قانون از طرف دولت بوسیله اداره گمرکات و پستخانه و سایر ادارات مربوطه بوقوع اجرا گذارده خواهد شد .

در این صورت ملاحظه خواهند فرمود که هیچ سکنه وارد نخواهد آمد باینکه یک مجوق قانونی وضع شود در یک مملکت مستقلی که استقلال آن قوی است که نسبت بمنافع خودش هر کس را می خواهد بکند می کند برای حفظ استقلال خودش باید همه طور جلو گیری بنماید و در حدود استقلال خودش باید همه طور جلو گیری بنماید و در حدود استقلال نافع خود را حفظ کند و این جا آقای اقبال السلطان یک اظهاراتی فرمودند که بنده تصور می کنم ایشان نه تجارت و نه مسافرت کرده اند بنده غالب نقاط دنیا را رفته ام و نقاط کوچک را هم دیده ام و در قاعده تجارتی هم بی اطلاع نیستم و همه جا را هم دیده ام که در هیچ جا حاجت نیست که پول را از مملکت خارج کند نه زوراً و نه مسافر و قبل از این که بخواهند از سرحد عبور کنند پول را مبدل می کنند به برات یا اسکناس های جاری آن مملکتی که می خواهند بآنجا بروند وقتی گواهیکار را کردند دیگر محتاج نمی شوند پول را خارج کنند .

دیگر در باب مال التجاره فرمودند بنده متأسف هستم که ایشان خیلی کنج کاری در این قسمت نکردند که جواب عرض کنم و در این قسمت داخل نمی شوم زیرا در چندین قبل آقای نصرت الدوله توضیحی دادند و اگر بنا شود بنده وارد شوم در تعقیب توضیح ایشان شاید مقتضی نباشد بنده همین قدر عرض می کنم خروج مسکوک و غیر مسکوک اساساً برای این مملکت مقصر است و باید قطعاً جلو گیری شود و اما اینکه اینجا قدری اظهار ملامت فرمودند و اگر جلو گیری از خروج طلا و نقره کنیم سده راهوار دات ما می شود بنده برخلاف ایشان خوش وقت هستم که ماجلو واردات خودمان را بگیریم که افراد مملکت مجبور بشوند برای خودشان تهیه لوازم زندگانی کنند همیشه اختراعات از احتیاجات بوجود می آید تا ما محتاج نشویم اختراعات خودمان را تکمیل نمی کنیم بنابراین بنده عرض می کنم این قانون یکی از قوانین که مورد خوش بختی مملکت و اهالی است و باید بدون فوت وقت این را تصویب کنیم که در حقیقت یک قسمت عمده از عایدات مملکت را باین اسم حفظ کنیم .

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است .

(پیشنهادات بمضمون ذیل قرائت شد)

۱ - بنده پیشنهاد می کنم عبارت زوار اعصاب مقدسه تا آخر تبدیل باین جمله شود .

و مسافری که از ایران خارج میشوند از هر سرحدی باشد می توانند تا معادل ۵۰ تومان فقط پول مسکوک برای مصارف شخصی خودشان بیاور داشته باشند (سیدفاضل کاشانی)

۲ - بنده پیشنهاد می کنم . عبور کنندگان اعم از زوار و غیره هر یک نفر در صورت لزوم ۲۰ تومان مجازند که همراه داشته باشند

(محقق الملهاه)

۳ - بنده پیش نهاد می کنم . در جزو ماده اول بجای زوار اعصاب مقدسه این طور نوشته شود . هر یک از مسافری در موقع خروج از سرحد ایران می تواند معادل ده تومان وجه مسکوک (طلا یا نقره) همراه داشته باشند ولی این معافیت بیش از سالی یک مرتبه نخواهد بود مگر برای مکاری ها .

(محمد هاشم میرزا)

۴ بنده پیش نهاد می کنم . که بجای ۵۰ تومان ۲۵ تومان اجازه داده شود .

(علی اکبر داور)

۵ - بنده لازم می دانم جمله اخیر حذف شود .

(حائری زاده)

۶ - پیشنهاد می کنم . کدر ماده (۱) کلمه زوار اعصاب مقدسه مبدل بمسافری بشود .

(حاج شیخ محمد حسین)

۷ - این جانبان پیش نهاد پیش نهاد می کنیم که ماده اول بترتیب ذیل اصلاح شود .

ماده ۱ از تاریخ تصویب این قانون تا ۳ سال خروج طلا و نقره اعم از مسکوک و غیر مسکوک بمنوان (کاپوتاره) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است . مسافری که از سرحدات برای مسافرت بمالک خارج عبور می کنند می توانند نقره ۵۰ تومان پول مسکوک برای مصارف شخصی همراه داشته باشند .

(رکن الملک) (سهام السلطان)

۸ - بنده پیش نهاد می کنم هر یک نفری ده تومان مجاز باشد .

(دست قیب)

۹ - بنده پیش نهاد می کنم (قره سو) حذف شود و ۳ سال هم .

سال شود .

(دست قیب)

۱۰ - بنده پیش نهاد میکنم که برای زوار غیر زاردهین نقره ده تومان و زاردهین نقره ۵ تومان از سر حد اجناس عبور داده نشود اطفال نابالغ خارج هستند .

(شیخ الاسلام اصفهانی)

۱۱ - بنده پیش نهاد می کنم که تجزیه شود : جز اول این طور رای گرفته شود از تاریخ تصویب این قانون تا ۳ سال خروج طلا و نقره اعم از مسکوک و غیر مسکوک بمنوان (کاپوتاره) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است (مساوات)

نایب رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - تمام این پیش نهادها راجع بجزه نانی است بنده عقیده دارم جزء اول تجزیه شده و رای گرفته شود .

(پیش نهاد حاج میرزا میرزا مرتضی نیز خوانده شد)

۱۲ - بنده پیش نهاد می کنم . مسافری اعم از زوار و غیر زوار از هر سرحدی که عبور نمایند سی تومان مجاز باشند که با خود داشته باشند (حاج میرزا مرتضی)

محمد هاشم میرزا - بنده کلیتاً نمی دانم این تجزیه در این جا مورد دارد یا نه ؟

زیرا در نظام نامه مقصود از تجزیه مطالبی است که بتوان بمنوان یک جمله مستقلی در آن رای گرفته شود یا این مستثنی یا مستثنی منه را می توان دو جمله مستقلی فرض نمود و بطور تجزیه رای گرفت ؟ یا اینکه استثناء هم جزء مستثنی منه است چون بنده نمی دانم که این تجزیه مورد دارد یا نه ؟

باین مناسبت سؤال می کنم ؟ کدر موقع رای تکلیف خود را بدانم ؟

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - اول اینکه استثناء قابل تجزیه است لیکن این دو مسئله است یکی منع خروج طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک و دیگر اجازه دادن بمسافری که یک مقدار وجه همراه داشته باشند این دو مسئله از هم جدا و هیچ منوط بیک دیگر نیست در بعضی اینها رای میدهند و بعضی اها را رای نخواهند داد .

نایب رئیس - از فراری که فرمودند ماده مشتمل بر ۴ چیز است یکی مسئله مسافری که اختصاصی بزوار داده شده و تمیم نکرده اند یکی هم مسئله سر حد است که تمیم داده شود یا تخصیص و یکی

هم مبتنی است که هر کدام بطوری بیش نهاد نموده اند دیگری مدت است که بعضی ۳ سال و برخی ۵ سال گرفته اند حالا اگر مسی خواهند در جزو اولش رای بگیریم .

آقای کازرونی (اجازه)

میرزا علی کازرونی - بنده این جا این مسئله را قابل تفکیک نمی دانم یعنی عقیده ندارم که منع کنیم بطور کلی طلا و نقره از سرحد خارج شود و اگر مطلق نباید بشود مثلاً اشخاصی که می خواهند به هتبات بجای دیگر بروند بگوئیم آن ها نباید هیچ پول همراه ببرند و بنده عقیده ام این است که باید هم فکر کرد و رای داد و هم باید مسافرت شود و جلو مسافری را که نمی شود گرفت و باید وسایل تهیه کرد آن ها تا این جا می شود و اگر این دو جزء توأم باشد بنده یک رای سفیهانه نمی دانم و اگر تفکیک کنند من نباید رای بدهم و هیچ قابل تفکیک نمی دانم .

نایب رئیس - آقای ارباب کبخسرو .

(اجازه)

ارباب کبخسرو - بنده استعفا دارم آقای کازرونی حادله را که فرمودند پس بگیرند و بنده خیلی تعجب می کنم که یک تقاضایی مطابق نظام نامه آقای مساوات فرمودند اما یک قانونی که ۵۰ ماده دارد و همه متصل بهم است پس در هیچ کدامش نباید رای داده مطابق همان نظام نامه یک وکیل حق دارد تجزیه یک ماده را بخواهد و آن قانون نسخ نشده بموقع اجرا بگذاریم و باید در آن رای گرفته شود .

کازرونی . بنده توضیحی دارم **نایب رئیس** - بفرمائید

آقا میرزا علی کازرونی . بنده عرض کردم اگر در این تجزیه رای بدهیم یعنی باین ترتیب که بهیچ وجه من الوجود از ایران مسکوک و غیر مسکوک خارج نشود و ما این را تصویب کنیم این رای سفیهانه است ممکن نیست که این را تصویب کنیم و اگر جناب عالی عقیده دیگری دارید بفرمائید و علاوه بنده خود را عرض کردم که اگر باین رای بدهم این رای سفیهانه خواهد بود و اگر آقای ارباب عقیده شان این است که این رای سفیهانه نیست بفرمایند که سفیهانه نیست آن وقت بنده مددت می خواهم

نایب رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - این پیشنهادی که شده است بنده هیچ عملی نمی دانم ولی اینکه آقای کازرونی می فرمایند قبل از این که ما به این مستثنی تصویب می شود

با نه نمی توانم رای بدهیم این قسمت اشکالی ندارد ممکن است در این قسمت رای بدهند و اگر مستثنی تصویب نشد در کلیات رای ندهند و بنده بهیچوجه این مسئله را هملی نمی دانم

نایب رئیس - اگر در دفتر اول رای گرفته شود دیگر برای پیشنهادها موضوعی نمی ماند
لهذا - بدو باید در پیشنهادها رای گرفت

سلیمان میرزا - اگر آقای نایب رئیس نمی خواهند نظامنامه را اجرا کنند ما برویم بیرون آقای مساوات تقاضای تجزیه کرده اند وقتی که هر و کیلی پیشنهاد تجزیه می کند بدون معطلی مجلس باید قبول کند و باید حتماً رای گرفته شود و اگر هم نمی خواهند در زمان نیابت ریاست خودتان نظامنامه را حفظ فرمایید ما عرض می شویم ؟

نایب رئیس - بنده عرض کردم چون پیشنهاد شده اگر بجزه اول ماده پیشنهادی رای بگیری دیگر موضوعی نمی ماند لهذا بعقیده بنده باید اول رای به پیشنهادها گرفت اگر شما ماده در نظام نامه سراغ دارید که جواب این سؤال من را بدهد ، بفرمائید

محمد هاشم میرزا - مخبر کسبیون فواید نامه - یکی از این پیشنهادها وارد است و آن پیشنهادی که یکی از آقایان کرده اند پنجسال باشد مقدم است والا

وقتی یکی پنجسال گفت چون در اینجا سه سال است آنوقت اگر ابتدا پنجسال رای گرفته نشود حق پیشنهاد کننده از بین خواهد رفت ولی اگر پیشنهاد پنجسال رد شد بعد سه سال رای گرفته شود حق او حفظ شده است و باین جهت ابتدا به پیشنهاد پنجسال رای گرفته می شود

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دست غیب قرائت می شود
(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم (قرمه و حذف شود سه سال هم ۵ سال شود .

نایب رئیس - خطاب بدست غیب توضیحات بدهید
حاج سید محمد باقر دست غیب - در لفظ قرمه سو حالا حرف نمی زنم و معنائاً ۵ سال ۳ سال حرف می زنم ، راجع به تجزیه که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند

(در این موقع شاهزاده سلیمان میرزا با حالی آشفته از مجلس خارج و متعاقب ایشان یکسکده از آقایان اقلیت بیرون تشریف بردند)

نایب رئیس - خطاب با آقای دست غیب آقای توضیحات را بدهید

حاج سید محمد باقر دست غیب - راجع به سه سال و ۵ سال فرق نمی کنند چون صرفه در همه خروج مسکوکات است هر چند سال باشد فرق ندارد اینکه ۳ سال معین شده برای این است که در این مدت ممکن است مسکوکات طلا را جمع کنند

نایب رئیس - خطاب با آقای تدبیر آقا در دستور فرمایشی دارید ؟
تدبیر - بنده پیشنهاد می کنم چند دقیقه تنفس شود

(از طرف حضار - صحیح است)
(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دست غیب مجدداً قرائت می شود
(بمضمون سابق خوانده شد)

نایب رئیس - نسبت بقره سو که خودشان قبول فرمودند حالا حرفی زده نشود اما نسبت به ۵ سال رای گرفته می شود . آقایانی که پیشنهاد ایشان را قبول می کنند قیام فرمایند

(چند نفری قیام کردند)
نایب رئیس - تصویب نشد پیش نهادات دیگر قرائت می شود

مخبر - بعقیده من سایرین نهادها مربوط باین قسمت نیست
نایب رئیس - آقای حائری زاده می گویند پیش نهاد من راجع بقسمت اول است

مخبر - بله صحیح است بنده فراموش کرده ام .
(پیشنهاد حائری زاده قرائت شد)

ماده اول - از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره هم از مسکوک و غیر مسکوک بعنوان (کاپو تاژ) و غیره از سرحدات ایران هم از اتباع داخله و خارجه از بانک و غیره بکلی ممنوع است

(حائری زاده)
(از طرف یک نفر از و کلاه اظهار شد پیش نهاد ایشان عین ماده است

حائری زاده - بله پیشنهاد بنده عین ماده است برای این که بنده یک تصریحی در پیشنهاد خود نموده ام که مثل عملیات امروزه دولت نباشد که تجار ایران اگر بخواهند مسکوک حمل کنند ضبط میشود ولی بیانکه اجازه بدهند بنده تصریح کرده ام که نسبت بیانک و غیره بانک عموم آجلو گیری شود .

مخبر - با تصریح باین مطلب که در قانون نوشته اند از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره - این یک لفظ عامی است که تمام مقاصد حضرت عالی را در بردارد و بنده باین قید بکلی معاللم زیرا هر قانونی که در مملکت

گذاشته می شود برای عموم است و هیچ استثناء پذیر نیست و همه مکلف از قبول آن می باشند مگر این که یک معاهده خارجی و قراردادی باشد والا اگر بنا باشد این قید را در این جا قبول کنیم مجبوریم در خیلی از قوانین هم این مسئله را تصریح و قید کنیم و این اسباب اشکال خواهد بود گمان می کنم این سطر که نوشته شده حاوی تمام مقاصد متصوره و نظریات خیالیه آقای حائری زاده خواهد بود و محتاج بآن قید نیست .

حائری زاده - مقصود بنده همین بود که در مجلس این مطلب تصریح شود و چون عنوان شد پیشنهاد خودم را مسترد میدارم .

نایب رئیس - پیشنهاد تجزیه آقای مساوات را بخوایند.
(بمضمون ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم که عبور کنندگان اعم از زوار و غیره هر يك نفر در صورت لزوم بیست تومان مجازند همراه داشته باشند .
نایب رئیس - آقای محقق العلماء می شود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم که تجزیه شود جز اول این طور رای گرفته شود . از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره هم از مسکوک و غیر مسکوک بعنوان (کاپو تاژ) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است .

(مساوات)
نایب رئیس - آقایانی که با این پیشنهاد موافقت قیام فرمایند
(اکثر نمایندگان قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد . حالا پیشنهاد های متعلق بقسمت ثانی قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای آقا سید فاضل کاشانی قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم عبارت زوار اعتبار مقدسه تا آخر تبدیل باین جمله شود

مسافری که از ایران خارج می شود از هر سرحدی باشد می تواند تا معادل پنج تومان فقط پول مسکوک برای مصارف شخص خودشان با خود داشته باشند

سید فاضل کاشانی
آقا سید فاضل - بنده وجهی برای اختصاص باین که زوار معاف باشند نمی بینم خصوصاً باین قیدی که شده تا سرحد فره توه چه بساهست از سرحدات دیگر از قبیل دزد آب و گراچی و غیره به عتبات عالیات می روند و اساساً بنده هیچ فلسفه از برای تخصیص زوار در این خط نمی بینم و همان طور که پیشنهاد کرده و با آقای مخبر هم مذاکره کرده ام عقیده ام این است باید کلیه مسافری تا اندازه معاف باشند آقای شیخ الاسلام آن فرمایشی که فرمودند گویا

راجع بزوار اصفهانی بوده است والا من سایر زوار را دیده ام که خیلی بیشتر از این ها پول دارند و پنجاه تومان برای یک نفر زوار خصوصاً با مصارف راه آهن و سایر مصارف لازمه تا بنده با جاهای دیگر چیزی نیست . بالاخره بنده بطور تمیم پیشنهاد

(چند نفر قیام کردند)
نایب رئیس - رد شد
آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب بنده تقاضا میکنم آقایان در مذاکره پیشنهادها ماده ۶۴ نظامنامه را هم رعایت کنند

کرده ام که کلیه مسافری که از سرحد خارج می شوند این قدر مجازند با خود داشته باشند حالا اگر آقای شیخ الاسلام مسافری را سراغ دارند که پنج تومان برایش کافی است امر هلجیده است ولی بنده حداقلش را این قدر میدانم که پیشنهاد کرده ام دیگر اگر آقایان موافقت میکنند معتزتانوا کرهم موافقت نمی فرمایند معتزتانوا و بنده مسترد میدارم

نایب رئیس - آقای آقا سید فاضل پیشنهاد خودشان را مسترد داشتند
پیشنهاد آقای محقق العلماء قرائت می شود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم عبور کنندگان اعم از زوار و غیره هر يك نفر در صورت لزوم بیست تومان مجازند همراه داشته باشند .
محقق العلماء - آقای محقق العلماء می شود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم که عبور کنندگان اعم از زوار و غیره هر يك نفر در صورت لزوم بیست تومان مجازند همراه داشته باشند .
محقق العلماء - آقای محقق العلماء می شود .

اولاً زوار لفظ جمع است معنی مجموعه زوار تا پنجاه تومان داشته باشند هر نفری پنجاه تومان . ظاهراً هر يك نفری مجاز است تا پنجاه تومان همراه داشته باشد ولی این معنی از عبارت مفهوم نیست و ما از خارج می فهمیم که هر يك نفر باید پنجاه تومان داشته باشد .

در هر صورت بنده پنجاه تومانی را خیلی زیاد می دانم و نمی توانم بیشتر از بیست تومان برای هر يك نفری رای بدهم و آن مقدار پنج تومانی هم که آقای شیخ الاسلام عقیده داشتند آن را هم کم میدانم زیرا هزاران مخارج از قبیل راه آهن و غیره دارند و ممکن است بعضی ها نتوانستند یا نتوانند پول خودشان را تبدیل کنند در این صورت صرف برات برای فقرا خیلی مشکل است و با داشتن مخارج دیگر پنج تومان خیلی کم است دیگر این که چرا این اختصاص را فقط به زوار می دهید باید مسئله بطور تمیم بوده و هر مسافری که از سرحد ایران خارج می شود مشمول این معافیت گردد

نایب رئیس - آقایان می توانند پیشنهاد خود را تصویب می کنند قیام فرمایند

(چند نفر قیام کردند)
نایب رئیس - رد شد
آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب بنده تقاضا میکنم آقایان در مذاکره پیشنهادها ماده ۶۴ نظامنامه را هم رعایت کنند

بنده لازم میدانم جمله اخیر حذف شود
حائری زاده
آقای حائری زاده
(اجازه)
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

(پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت شد)
بنده لازم میدانم جمله اخیر حذف شود
حائری زاده
نایب رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - من وقتی کدر مشهد بودم و راه روسیه باز بود بهیچوقت پول نقد خارج نمی شده هر چه بود منات کاغذی بود. همین طور در سرحدات غربی و جنوبی هم رویه کاغذی فراوان است بنا بر این لزوم ندارد مسافر هم اجازه بدهیم تا ۵۰ تومان هم پول خارجه حمل کنند و هیچ زحمتی هم برای زوار و مسافری به عتبات عالیات نخواهد بود زیرا در سرحدات پول خودشان را تبدیل به پول کاغذی و رایج آن مملکت مسیرالیها خواهند کرد

مخبر - باید عرض کنم که بنده پیشنهاد خودم را در کسبیون مطرح کردم و چون همراه و موافقتی نداشتم در اقلیت ماندم و برای اظهار عقیده خود چاره جز عنوان در مجلس نداشتم . بعنوان مخبری کسبیون بلکه از طرف شخص خودم عرض می کنم مطلب باید طوری باشد که عملی و قابل اجرا باشد والا بنده خیلی میل دارم که حتی يك دینار طلا و نقره از مملکت خارج نشود ولی آخر ملاحظه فرمائید اشخاصی که از سرحدات مملکت می خواهند خارج شوند (آقایان از سرحدات شمالی ، انزلی و بادکوبه که در نقاط خیلی نزدیک شهرهای معموره است مستحضرانند و مسافرت کرده اند ولی در تمام سرحدات مملکت ما که تقریباً ۵۰۰۰ فرسخ است این طور نیست و خیلی در نقاط سرحدی ما هست کتاها ۱ فرسخ و ۲۰۰ فرسخ شهر و قصبه موجود نیست و در آنجا کاملاً اسباب زحمت مسافری هم فراهم خواهد آمد و هیچ اختصاص هم نمی توان بزوار داد مگر اینکه بخواهید مسافرت را در مملکت ممنوع کنید و قانون برای منع مسافرت وضع کنید و الا اگر مسافرت قائلید باید يك چاره اساسی فکر کرد .

بعضی از آقایان تصور می فرمایند مقصود از مسکوک سکه ایران است اگر اینطور بود بنده اشکالی نداشتم زیرا در قریه نوبیا هر سرحدی که مسافر میرسد ممکن است پول خودشان را تبدیل به پول رایج آن مملکت که می خواهد برود بکنند ولی ای مطلق مسکوک را قائل شده ام از اینکه متعلق به دولتی باشد بعضی از آقایان عقیده دارند که پول را تبدیل به اسکناس آن دولت کند تا اکنون که در افغانستان اسکناس نبود (مگر تازه گمی مجاور ما اسکناس ندارند و آنهایی هم که دارند معلوم نیست اسکناس آنها در سرحد باشد بر فرض اینهم که باشد اما مطنه های مختلفی کدر مناخ روسیه پیدا شد و

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

آن ضرر های کلی که در نتیجه تنزل مناخ بمملکت ما وارد شد گمان نمی کنم کسی حاضر باشد پول خودش را با آن ضررهاو تجربیات مبدل باسکناس کافند کند مگر اینکه دولت در سرحدات يك اداره گمرک صحیحی داشته باشد و ضمانت کند که اگر من پولم را با اداره گمرک دادم يك وثیقه و ضمانتی بمن بدهد که محفوظ ماندن در موقع مراجعت بمن پس بدهد و اگر غیر از این باشد این مسئله عملی نیست و دولت نمی تواند اجرا کند دیگر اینکه مسافری تا ۱۰ تومان باید معاف باشند ولی حاج شیخ اسدالله بعضی آقایان دیگر فرمودند ممکن است حضرات این را وسیله کسب و تجارت برای خودشان قرار دهند و باین وسیله هر روز پول ما را خارج کنند این است که بنده در پیشنهاد خودم قید کردم که مسافری فقط سالی يك مرتبه این حق را خواهند داشت که مسافرت کنند و بیش از این حق نخواهند داشت ولی برای مکاری های حامل مال التجاره چون دو مملکت ما که راه آهن نیست توسط مکاری حمل ونقل مال التجاره می شود و مکاریکه قاطر و شتر و مال دارد دیگر برات را نمی تواند بجای کاه و یونجه بفرورد مجبور است جو و سگانه داشته باشد و مجبور است پول با خود همراه داشته باشد که مخارج یومیه خود را تهیه کند باین جهت مکاری را بنده مستثنی داشتم ولی چند سال يك مرتبه ممکن است تقشیش کند چنانچه در قانون تذکره این ملاحظات شده و بعد از اینکه فرضاً تقشیش شد اگر بنا باشد ما قانون بگذاریم مثل اینکه بعضی آقایان فرمودند راجع بگمرکات ممکن است بطور قاچاق باشد ولی این مسئله دایل نمی شود که ما اصلاً گمرک نگیریم و در هر جا که وسائل دسترسی هست ممکن است قاچاق راجلوه گیری کنیم و در هر جا هم که قاچاق کشف شد مطابق نظامنامه مخصوص قاچاق با آن شخص رفتار خواهد شد پس بنظر بنده راه عملی این است که هر مسافری باید تا ۱۰ تومان با خود همراه داشته باشد بجز مکاری ها و اگر دولت هم می تواند آنطور که عرض کردم اقدام می کند دیگر ردد قبول پیشنهاد بنده بنظر آقایان است

نایب رئیس - آقایانی که با پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم موافقت قیام فرمایند

رئیس الوزراه - بنده هیچ سابقه از این کار ندارم و تصور می کنم در این کار مطالعه دولت هم لازم است و اگر هم آقایان موافقت کنند در این باب مطالعاتی بکنند و نظریاتی داشته باشد خوب است این کسکار را امروز تمقیب نکنند و تا جلسه بعد تامل کنند تا دولت هم اطلاعات لازم در این امر تحصیل کرده و به مجلس بفرستد

نایب رئیس - چون رای فوریت گرفته شده است نمی شود تاخیر انداخت رئیس الوزراه - بنده خیلی اشتباهات

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

در این مذاکرات می بینم .
محمد هاشم میرزا - مخبر کسبیون - عرض می کنم وقتی وزیر فرماید عامه در کسبیون حاضر شدند هر چه خواستیم به عنوان عقیده دولت اظهار عقیده کنند نکردند و فرمودند چون بدولت مراجعه نشده من بعنوان رسیت نمی توانم در مذاکرات شرکت کنم ولی برای استماع حاضریم .

رئیس الوزراه - در مسئله مسکوکات همانطور که شاهزاده محمد هاشم میرزا فرمودند آقای عبدالسلطنه در کسبیون شرکت در مذاکرات ننمودند در صورتیکه بنظر بنده این پیشنهاد فقط مسئله منع خروج طلا و نقره است که آقای رئیس الوزراه هم اقداماتی می فرمایند و باینکه شاهزاده نصرت الدوله و آقای داوود آقای دانش و سایر نمایندگان هم تشریف داشتند و این مطلب عنوان شد مع هذا آقای وزیر قانع نشدند اما چه شده است که استثناء را برای سرحدات قائل شده ایم ؟

علت این است که در سرحدات دیگر ممکن است پول خارجی پیدا شود یا پول خود را تبدیل بر برات نمایند ولی در سرحد عتبات ممکن نیست که پول خارجی را بدست آورند یا پول خود را تبدیل به برات نمایند و بنده هم مستعدم بودم که ده تومان و پنج تومان برای هر يك مسافر کافی است ولی در کسبیون دلایلی شمرند که تا پنجاه تومان را تصویب کردیم ولی بعد که با رفقا مذاکرات کردیم و دیدیم بیش از پنج تومان لازم نیست و اگر ما بخواهیم که تمام سرحدات را باز کنیم مطابق اظهاراتی که آقای شیخ الاسلام فرمودند سالی چند صد هزار تومان از ایران خارج می شود .

نایب رئیس - مسئله که بنده عرض کردم این بود که چون رای به فوریت داده شده با این اظهار آقای رئیس الوزراه مجلس تکلیف این کار را باید معلوم کند .

رئیس الوزراه - بنده این ماده را قانونی که پیشنهاد شده هیچ ندیده ام و از قراریکه بعضی از آقایان اظهار داشتند وزیر فرماید عامه هم برای شرکت در مذاکرات حاضر نشده و در این جا تا معادل پنجاه تومان از آقایان تصویب می کنند که مسافر مجاز باشد در صورتیکه پنجاه تومان را من خیلی زیاد می دانم و همانطور که مذاکره شد باید خروج طلا و نقره بکلی ممنوع باشد و اتمام این امر باید بامانداکره با مطمئن باشد .

بعلاوه در اینجا (کاپو تاژ) را ممنوع می کنند بنابر این از بندر جزیره مشهد سرواز بندر مشهد سر به بندر انزلی دولت نمی تواند مسکوک حمل کند .

آقایان نمی دانم ملتفت این نکته شده اند یا خیر ؟

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

محمد هاشم میرزا مخبر کسبیون - همانطور که آقای رئیس الوزراه گفتند بنده ده تومان را قائل شدم نه پنجاه تومان را و نیز سؤال کردم مقصود کسبیون و پول سکه خارجی است یا پول و سکه ایران است ؟

گفتند هر کدام باشد .
در این صورت من هر جا رفتم هر قسم پولی داشتم از من می گیرند ولی راجع به کاپو تاژ که فرمودند در کسبیون مذاکره شد بالاخره امر موکول باین بود که با مقداری ضرر کنند یا کاپو تاژ را تصدیق کنند بالاخره عقیده بر این شد ضرر کاپو تاژ بیشتر از این ضرر جزئی است که به دولت یا به مسافری بخورد باین جهت مسئله کاپو تاژ را قبول کردند .

نایب رئیس - پیشنهادی است قرائت می شود .
(بمضمون ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد می کنم

این لایحه برگردد به کسبیون رئیس بانک ایران که تازه آمده است دعوت شود و با اطلاع او و استحضار دولت مواد جامع الاطراف تهیه و به مجلس تقدیم گردد .

(نصرت الله شیبانی) (تقی طباطبائی)
رئیس الوزراه - بنده با این پیشنهاد کاملاً موافقم و عقیده ام این است که این ماده برگردد به کسبیون و رئیس کل مایه یا رئیس بانک و رئیس گمرک یا چند نفر از اعضای دولت بنشینند و در اطراف این کار مطالعات لازم بنمایند و بعد از اظهار عقیده کنند نتیجه را به مجلس اطلاع دهند و اگر غیر از این باشد برای دولت و ملت اسباب زحمت خواهد بود .

نصرت الدوله رای بفوریت گرفته شده و به قسمت اول رای داده ام این پیشنهاد دیگر مورد ندارد .

نایب رئیس - معنی فوریت این است که يك شور بشود منافات ندارد باین که برگردد به کسبیون و یکی دو روزنامه بتاخیر افتد تا بطور جمعی این قانون تصویب شود . مع هذا اگر آقایان لازم میدانند حالات تمام کنیم پس پیشنهاد هافرات شود ؟

رئیس الوزراه - بنده عرض کردم این را بورت دو باره بکسبیون برگردد و چند روز این رای بتاخیر افتد تا باریس کل مایه و رئیس بانک و مطمئن مطالعات کاملی بشود و نتیجه به عرض مجلس برسد .

ارباب کیخسرو - بطوریکه سابقاً هم عرض کردم خودمان هم این قدرها هم می توانیم صلاح و منفعت مملکت خودمان را تشخیص بدهیم . مجلس دوم هم این رای را داده است که طلا و نقره از مملکت خارج نشود پس دیگر این مشورت باریس مایه

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم
بنده مسترد میدارم

ورئیس گمرک و غیر لازم ندارد مهم این قدرها عقمان میرسد و شاید بتوانیم بهتر از دیگران مانع خود را تیزدهیم لذا عقیده بنده این است حالا که مذاکرات شده همین امروز رأی بدهیم و مطلب را تمام کنیم . دولت اگر میخواهد وقت نظری کند بدهیم ممکن در آن امان نظری نماید . (بیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا بشرح سابق قرائت شد)

نایب رئیس - این پیشنهاد موضوع ندارد . (بیشنهاد داور بترتیب ذیل قرائت شد .)

بنده پیشنهاد میکنم . که بجای ۵۰ تومان ۲۰ تومان اجازه داده شود . (علی اکبر داور)

نایب رئیس - آقای داور (اجازه)

میرزا علی اکبر خان داور - در گسیون راجع بخرید مسکوک و غیر مسکوک مذاکرات زیاد شد و مخصوصاً محض تذکر خاطر آقایان که پیشنهاد کرده اند از تمام سرحدات اجازه داده شود ۵ یاده تومان پول خارج کنند عرض میکنم که از مذاکرات زیاد قرار شد یک سرحدی که هم عبور و مرور مسافری زیاد هم بعد از سرحد تا چند منزل جایی نیست که مسافری بسهولت بتوانند پول خارجه رانیه نمایند آن سرحد را اجازه دهند و زوار از آن سرحد خارج می شوند . و مذاکره شد که سرحد قره سورا که هم زوار بیشتر خارج می شوند و هم پس از خروج از سرحد خیلی فاصله است تا مکانیکه بتوان پول خارجه رانیه نمود . باین جهت بنده پیشنهاد کردم که برای هر مسافری ۲۰ تومان قرار بدهند و سرحد را هم سرحد قره سورا قرار دهند .

نایب رئیس - آقایان که پیشنهاد آقای داور را تصویب می کنند قیام نمایند . (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب نشد . پیش نهاد آقای گروسی (ببصورت قرائت شد)

پیشنهاد می کنم . که در ماده ۱ کلمه زوار عبارتند از مسافری باشد (حاج شیخ محمد حسن)

نایب رئیس - آقای گروسی توضیحی دارید بفرمائید .

حاج شیخ محمد حسن - معنی مسافر نیست زیرا برای مسافر هم از زوار و غیر زوار باید یک میلی برای مخارج تخصیص داد و چون لفظ مسافر جامع است از این جهت پیشنهاد کردم که لفظ زوار تبدیل بسافر شود .

نایب رئیس - آقایانیکه باین پیشنهاد موافقت قیام نمایند . (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب نشد پیشنهاد آقایان سهام السلطان و رکن الملک (بشرح ذیل قرائت شد)

اینجا بنیان پیشنهاد میکنم که ماده اول بترتیب ذیل اصلاح شود .

ماده ۱ از تاریخ تصویب این قانون تا سه سال خروج طلا و نقره هم از مسکوک و غیر مسکوک بعنوان (کاپوتاژ) و غیره از سرحدات ایران بکلی ممنوع است مسافری که از سرحدات برای مسافرت بممالک خارجه عبور میکنند می توانند نقره ۵ تومان پول مسکوک برای مصارف شخصی همراه داشته رکن الملک : سهام السلطان

نایب رئیس - آقایانیکه موافقت قیام نمایند . (چند نفری قیام نمودند)

نایب رئیس - در شد . پیشنهاد آقایان شیخ الاسلام : دست غیب . (بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم هر یک نفری ده تومان مجاز باشند

بنده پیشنهاد می کنم که برای زوار غیر زار همین نفری ده تومان و زار همین نفری ده تومان از سرحد اجانب عبور داده نشود . اطفال نابالغ خارج هستند :

شیخ الاسلام اصفهانی

نایب رئیس - هر دوی آنها قبلاً در شد . پیشنهاد آقای حاج میرزا مرتضی . (بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم مسافری مهم از زوار و غیر زوار از هر سرحدی که عبور نمایند سی تومان مجاز باشند که با خود داشته باشند حاج میرزا مرتضی

محمد هاشم میرزا - چون بیست و پنج تومان و پنجاه تومان در شد دیگر این پیشنهاد قابل رأی گرفتن نیست

حاج میرزا مرتضی پیشنهاد را مسترد میدارم

پیشنهاد آقایان رفعت الدوله و آقای میرزا سید حسن کاشانی و سید الملک و همدالملک (بترتیب ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم کدر ماده اول لایحه خروج مسکوکات از سرحد این طور نوشته شود از مسافری و هارین از سرحد ایران هم از زوار و غیر زوار نفری بیست از ده تومان حق ندارند بیشتر خارج نمایند و اطفال تا سن بلوغ نرسیدند جز اولیای خودشان محسوب و حق ندارند ده تومان داشته باشند : رفعت الدوله

بنده پیشنهاد می کنم که بکلی طلا و نقره مسکوک و غیر مسکوک کلیه بدون استثناء ممنوع و اگر کسی حمل نماید یا اجازه وزیری برای حمل بدهد حامل و اجازه دهنده مجازات شدید شود و جنس هم رأی داده شود .

مسکوک و غیر مسکوک ضبط دولت شود حسن الحسینی الکاشانی

بنده پیشنهاد می نمایم اولاً کلمه در سرحد میل بسرحدات شود جمله آخر هم نوشته شود معادل ده تومان سید الملک

بنده پیشنهاد می کنم ماده العاقبه نوشته شود چنانچه کسی بطور قاچاق وجه مسکوک و غیر مسکوک را از سرحد رد نماید که کشف شود آن وجه دولت خواهد شد

همادالملک

نایب رئیس - این پیشنهادها مفاداً سابقاً در شد

(بیشنهاد آصف الممالک اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم عبارت ماده ۱ اینطور اصلاح شود هر یک از مسافری و زوار اعتبار مقدسه که از سرحد قره سورا عبور می کنند بر حسب احتیاجات شخص می توانند از ۱۰ تا ۲۰ تومان برای مصارف شخصی همراه داشته باشند محمد حسین

نایب رئیس - توضیحی دارید بفرمائید

آصف الممالک - بنده از دو نقطه نظر این پیشنهاد را تقدیم داشتم یکی این کدر در این لایحه بطور کلی نوشته شده است (زوار) در صورتیکه زوار ممکن است یک هائلی باشد و ممکن است یک نفر باشد و البته از دو حال خارج نیست یا اینکه این ها با راه آهن میروند یا اینکه بامکاری منزل بمنزل اگر منزل بمنزل بروند منتهی سه روز در راه باشند و در این سه روز نفری ده تومان برای آنها کافی است و اگر بنا باشد برای هر یک ده تومان معین کنیم خیلی زیاد میشود چون ده نفر که خارج شوند صد تومان با خود بخورد بخارج میبرند و این مبلغ زیاد است باین جهت بنده آنطور پیشنهاد کردم

نایب رئیس - مجدداً پیشنهاد آقای آصف الممالک قرائت میشود (بشرح گذشته قرائت شد)

نایب رئیس - اینهم سابقاً در شده است

ارباب کیخسرو - چون وقت دیر است بنده پیشنهاد می کنم این مسئله بماند برای جلسه بعد

نایب رئیس آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده از این پیشنهاد چیزی نفهمیدم ممکن است اگر این قانون امروز تمام نشود و ناقص بماند تا جلسه بعد که ما بخواهیم آنرا تمام کنیم هفتصد هزار تومان دیگر هم خارج کند هر ساعتی که این قانون عقب بیفتد ضرر مملکت است و بهتر این است بسمت آخرش هم رأی داده شود .

نایب رئیس آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

تقاضای دولت خیلی فرق داشت تقاضای دولت این بود که این موضوع کان لم یکن فرض شود تا نظر رئیس کل مالیه هم جلب شود ولی نظر من این بود که چون وقت دیر است بماند برای جلسه بعد و اگر آقایان موافق نباشند چندین اصراری ندارم

مخیر - من اینک بنده هیچک از این پیشنهادها را قبول نکردم این بود که کمسیون قوائد عامه عقیده داشت که تاخیری در تصویب این موضوع نشود و چنانچه ملاحظه می فرمائید باینکه دولت هم تقاضا کرد که عجباً بماند حتی موافقت دولت هم تقاضای دولت را رد کردند بهر جهت بهتر این است در همین جلسه باین مطلب خاتمه بدهیم

نایب رئیس - آقایان که با قسمت دوم این ماده موافقت قیام نمایند (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب نشد پیشنهادی است از طرف آقای تدین قرائت می شود (بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد می کنم که ماده ذیل بعنوان ماده دوم اضافه شود :

ماده دوم - کلیه طلا و نقره ممنوعه در ماده اول در صورت قاچاق برفع دولت ضبط خواهد شد

سید محمد تدین

نایب رئیس . آقای تدین (اجازه)

قدین . هیچ قانونی بوقوع اجرا گذاشته نخواهد شد مگر اینکه برای تخلف از آن جرمی معین شود قسمت اول این ماده راجع بمنع خروج طلا و نقره تصویب شد حالا اگر کسی تخلف کرد و بطور قاچاق چیزی خارج کرد و مامورین دولت ملتفت شدند در اینصورت تکلیف خلاف کننده چیست ؟ وجه جرمی برای او معین می شوند بنابراین من پیشنهاد می کنم که در همین قانون آن ماده که پیشنهاد کرده ام اضافه شود که جرمی مشخص متخلف معلوم شود و جرم را هم این طور معین کنند و مامورین دولت کشف کردند همان طلا و نقره را که می خواهند خارج کنند برفع دولت ضبط شود

مخیر این پیشنهادی را که آقای تدین فرمودند بنده اصلاً لازم نمی دانم زیرا در گمرک قانونی هست و این مسائل را مطابق قانون مجری می دانند لازم نیست بدون جهت ما یکی از مواد قانون گمرک را اجمالاً در مجلس رأی بدهیم و عقیده من این است هر وقت تمام مواد راجع بگمرک

به مجلس آمد در این موضوع هم مذاکره شود .

نایب رئیس . آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی . من با پیشنهاد آقای تدین موافقت و پیشنهادی هم کرده ام که با پیشنهاد آقای تدین موافقت است اما این که آقای مخیر فرمودند در گمرک قانونی هست که شاید این مسئله را تأمین کنند چون قوانین گمرکی از مجلس نگذشته است و برخلاف قوانین موضوعه مجلس قابل تغییر است بنده تصور می کنم آن قانون عملی نخواهد بود البته آنطوری که آقای تدین پیشنهاد کردند اگر باین قانون ضمیمه شود بهتر است و هیچ ضرری هم ندارد فرضاً در گمرک هم چنین قانونی باشد ما هم یک قانونی اینجا وضع کنیم که آنچه بطور قاچاق گرفته می شود دولت ضبط کند و بهیچ کجا هم بر نخواهد خورد

تدین . چون آقای مخیر اظهار داشتند که قانونی در گمرک هست که این مقصود را تأمین می کند لذا بنده پیشنهاد را مسترد می دارم

مخیر . لازم است یادآوری کنم که در سنه ۱۳۲۵ در مجلس وقتی که شروع به قانون گذاری شد چون دیدند که تمام قوانین را لغو نمی توانند لغو کنند مثلاً راجع بمالیات مملکت قرار شد که بهمان ترتیب سابق رفتار شود تا جدیداً چیزی بعمل آید حالا هم راجع بقانون گمرک خوب است ما هم قبول کنیم بهمان ترتیب که تاکنون در گمرک معمول بوده است رفتار شود تا بعد قانون آن بمجلس بیاید و بگذرد

نایب رئیس . آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو . اگر چه آقای تدین پیشنهاد خودشان را مسترد داشتند ولی یک نکته در پیشنهاد ایشان بود که من خیلی لازم می دانم و آن کلمه برفع دولت بود . اگر جرائمی را که گمرک می گیرد به نفع دولت ضبط می کند که هیچ ولی اگر به نفع دولت ضبط نمی کند حتماً این مسئله باید در قانون اشاره شود که آنچه ضبط می شود باید برفع دولت باشد

نایب رئیس . چون آقای کازرونی پیشنهاد آقای تدین را قبول کردند اگر توضیحی دارند بفرمائید

کازرونی . چیزهایی که اداره گمرک ضبط می کند یک تقسیماتی بین خودشان هست و در آن تقسیم نمی دانم صد یک یا ده یک عاید دولت می شود و بنده عقیده ام این است که مجلس شورای ملی قانونی وضع کند که پولها را که باسم قاچاق گرفته می شود برفع دولت شود آیا این منافات با قوانین گمرکی دارد؟ و اگر شما می دانید یک چنین قانونی در گمرک هست چه عطفی

دارد که این قانون هم مطابقه کند با قوانین گمرکی و اگر هم در گمرک یک چنین قانونی نیست یک قانونی برای این مطلب وضع کرده ایم

نایب رئیس . آقایان که با این پیشنهاد آقای کازرونی موافقت قیام فرمائید . (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس . رد شد تبصره پیشنهادی آقای آقا سید فاضل قرائت می شود (اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم در ذیل ماده اول تبصره - زبور آلات طلا و نقره زنانه از قانون مستثنی است

نایب رئیس آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل . در جزء اول که ما رأی دادیم خروج مسکوک و غیر مسکوک عموماً ممنوع باشد لابد زبور آلات زنانه هم خروجش ممنوع است و من لازم میدانم این تبصره اضافه شود که از زبور آلات زنانه جلوگیری نشود

مخیر - مسئله را که راجع بزبور آلات زنانه فرمودند که خروج آنها را آزاد کنند البته تصدیق می فرمائید که مقصود از این رائی که ما دادیم منع خروج طلا هم از مسکوک و غیر مسکوک بود و اینکه فرمودند باعث زحمت زوار می شود اینطور نیست هم چنانکه اسلحه و اشیاء ممنوعه را در وقت خروج بگمرک می سپارند و قبض می گیرند و در موقع مراجعت قبض را داده و اشیاء خود را پس می گیرند همانطور زبور آلات را هم بگمرک می سپارند و قبض می گیرند و در موقع مراجعت قبض را داده و اشیاء خود را مسترد می دارند

نایب رئیس - ماده العاقبه است از طرف آقای محمد هاشم میرزا (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده العاقبه - بنده پیشنهاد می کنم ، رؤسای گمرک مکلف خواهند بود معادل پولی که مسافری می دهند برات تهیه نمایند . (محمد هاشم میرزا)

محمد هاشم میرزا - توضیحی که آقای مخیر دادند مقصود را نمیرساند زیرا وقتی که کسی پول نقدش را بگمرک سپرد بجز در خروج از خاک ایران که نمی توان پول تهیه کند بهترین است که دولت یک کاری بکند که کمک باین بیچارهها بکنند که بتوانند برات تهیه بکنند و اگر هم باینطور قبول نمایند بنده مباحثه ندارم

نایب رئیس - رأی می گیریم باین پیش نهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا آقایان که با این پیشنهاد موافقت قیام فرمائید (عده قلبی قیام نمودند)

نایب رئیس - رد شد آقایان که با ماده دوم موافقت قیام فرمائید (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد حالا مذاکره در کلیات قانون است

آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - مخالفت بنده برای این است و اولین که منافع مملکت را تأمین می کند ولی عملی نیست زیرا یک لطمه بر زوار و مسافری وارد می شود از نقطه نظر این که خروج مسکوکات چه شمش و چه ورق و غیره نباید خارج شود بنده موافقت و لکن می بینم این لایحه تصویبات به مردم وارد می کند زیرا معلوم نیست تکلیف مردم چیست ؟ و این قانون محکوم کرده است که از سرحد اشخاص نتوانند مثلاً پنج تومان حمل کنند و این قانون عملی نیست نمی شود فلان زن کرد را که طوق نقره دارد و زبور آلات یا انگشتر نقره دارد منع کرد و باین وسیله اسباب زحمت مسافری و زائرین فراهم می شود و علاوه بهیچ وجه تسهیلات مردم را این ماده تأمین نکرده باین جهت بنده مخالفم

نایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - آن مسئله را که آقای آقا سید فاضل راجع بزینت آلات فرمودند نمی دانم چه نظری دارند که این فرمایشات را فرمودند آیا ممکن نیست تمام طلا و نقره را باین اسم از مملکت خارج کنند ، اگر خوانینی که بزینت مشرف می شوند واقماً برای زیارت میروند چه زینت آلاتی است بهتر از آن مقصد مقدس و با این حال تصور نمی کنم محتاج ببردن زبور آلات با خود باشند و با این تصمیمی که گرفته شد که طلا و نقره را نباید خارج شود دیگر نباید در این مذاکرات اصرار داشته باشیم

(همه از طرف بعضی از نمایندگان حاج میرزا مرتضی هم از مجلس خارج شد)

نایب رئیس - آقایان تشریف نبرند تا رأی بگیریم (عده کافی نیست)

با این که آقایان اینقدر زحمت کشیده اند و مقتضی هم بود که این قانون امروز بگذرد

معمداً - چون عده کافی نیست اگر آقایان اجازه بدهند جلسه را ختم میکنیم و بقیه مذاکرات بماند برای جلسه شنبه سه ساعت و نیم قبل از ظهر - دستور بقیه دستور امروز

(مجلس یکساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک